

Сидоренко В. Кредитно-модульна система підвищення кваліфікації як інноваційний шлях для забезпечення якісної неперервної освіти вчителя української мови та літератури / В.В. Сидоренко / Інноваційні процеси у професійній підготовці педагогічних працівників та підвищення їх кваліфікації // матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. у м. Донецьку, 16 квітня 2009 р. – Донецьк: Каштан, 2009. – С. 311-323.

**Вікторія Сидоренко, к.філол.н., доц.**

## **КРЕДИТНО-МОДУЛЬНА СИСТЕМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ШЛЯХ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ВЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ**

*Виховання, отримане людиною, закінчене та  
досягло своєї мети тільки тоді, коли людина настільки  
дозріла, що має силу й волю давати самій собі освіту  
протягом подальшого життя і знає спосіб та засоби,  
яким чином вона може це здійснювати.*

*А. Дістерверг*

*Сидоренко Вікторія. Кредитно-модульна система підвищення кваліфікації як інноваційний шлях для забезпечення якісної неперервної освіти вчителя української мови та літератури. У статті розглядається впровадження інноваційної кредитно-модульної форми підвищення кваліфікації на очно-дистанційних курсах учителів української мови та літератури для забезпечення якісної неперервної освіти. Визначено етапи підвищення кваліфікації вчителя-словесника за кредитно-модульною системою, подано кредит модульної програми, форми роботи слухача на виділених етапах. Розроблено критерії оцінювання участі вчителя-словесника в інформаційно-мотиваційному блоці програми.*

*Ключові слова: освіта протягом життя, компетенції, модульна програма, кредитний модуль.*

**Постановка проблеми.** Основними тенденціями сучасного розвитку освіти в Україні визначають **відкритість** (самостійна роль суб'єкта в процесі навчання, варіативність і можливість вибору параметрів процесу навчання, доступ до інформації та ін.), **безперервність** (систематизований і цілеспрямований процес набуття необхідних для успішної професійної діяльності компетенцій упродовж життя, необхідних для творчої діяльності й под.) і **трансформацію у сферу освітніх послуг** (орієнтація на міжнародні професійні стандарти, урахування індивідуальних освітніх потреб особистості, створення умов для якісної неперервної освіти тощо). За таких процесів модернізації змінюється статус інституту післядипломної педагогічної освіти як провайдера, що будує надання сфери освітніх послуг на принципах бенчмаркінгової діяльності, має створити умови для впровадження освіти педагогів протягом життя, розширити спектр інноваційних підходів, технологій, форм і методів навчання дорослих, забезпечити перехід від репродуктивного засвоєння інформації до формування якостей, необхідних для творчого саморозвитку, самореалізації. Інноваційна кредитно-модульна форма здатна забезпечити гнучкість системи перепідготовки педагогічних працівників відповідно до європейського виміру в освіті, посилити конкурентоспроможність регіональної системи в національному та європейському просторі, створити систему оцінювання результативності, найбільш адаптованої до вимог Болонської декларації тощо.

Кредитно-модульна система – це інноваційний шлях до інтеграції базової освіти й самоосвіти вчителя-словесника. Виклики суспільства й освіти чітко визначають основні ролі і принципи діяльності успішного вчителя української мови та літератури. Сучасній школі потрібен словесник, котрий працює у форматі творчих пошуків, що ґрунтуються на здобутках традиційної методики й включають інноваційні елементи, педагог, самотивований не на репродукцію, а на експеримент, дослідження, новаторство, здатний до перманентної освіти, навчання протягом життя [2, с. 5; 3]. Професійна компетентність словесника передбачає розвиток таких функцій, як **інформаційної (знати), діяльнісної (уміти), креативної (володіти) та розвивальної (бути)**, а також формування мовно-літературної, мовленнєвої, функціонально-

стилістичної, етнопедагогічної, соціокультурної чи культурологічної, афектно-поведінкової та компетенції освіти протягом життя тощо. Окреслені вимоги до діяльності педагога, завдання та установки здатна забезпечити й реалізувати саме кредитно-модульна система. За традиційного формату підвищення кваліфікації слухач переважно виступає пасивним учасником – об'єктом – навчального процесу: записує лекційний матеріал, слухає, прогнозує перспективу застосування в практичній діяльності, отже, є репродуктивним носієм інформації. Кредитно-модульна форма підвищення кваліфікації уможливорює зміну ролі слухача на реальний суб'єкт навчання, який самостійно обирає власний освітній маршрут, визначає параметри процесу навчання (тривалість, форми, методи, зміст, програми навчання, джерела, засоби та ін.), виконує завдання для самостійної та індивідуальної роботи, бере активну участь у всіх етапах курсової перепідготовки. Крім зазначених, кредитно-модульна система має цілу низку переваг. По-перше, вона змінює види професійного самовдосконалення словесника від традиційного пасивно-репродуктивного, епізодичного (один раз на п'ять років) до інноваційного **проблемно-орієнтованого, цілеспрямованого**; по-друге, трансформує зміст навчання, надаючи можливість його гнучкої варіативності, тобто, уможливорює використання диференційованих та індивідуалізованих програм навчання; по-третє, підвищує внутрішню мотивацію вчителя, його проактивність і самостійність; по-четверте, сприяє вибору педагогом індивідуально-особистісної траєкторії професійного розвитку, оволодінню системою засобів, методів, механізмів самовдосконалення та самореалізації себе як особистості, професійному педагогічному вдосконаленню, підвищенню рівня професійної компетентності тощо. Проте словесники не завжди усвідомлюють зміст і перспективу такої інноваційної форми підвищення кваліфікації. Наприклад, анкетування, проведене серед словесників за темою курсової підготовки: **«Інтерактивне навчання в курсі «Українська мова та література»**, показало, що 7% респондентів обрали очно-дистанційний формат свідомо, самостійно, для 93% – це вибір адміністрації або методичної служби; серед шляхів удосконалення професійної компетентності педагога назвали самоосвітню діяльність, курсову перепідготовку, участь у роботі методоб'єднання, проте ці види професійного самовдосконалення словесника набувають пасивного чи локального, а не систематично-цілеспрямованого характеру, оскільки реалізуються під впливом зовнішніх чинників або тільки на основі досвідченості, за незначної активності самого словесника, переважає вибірковий підхід до розвитку тих компетенцій, професійних умінь і якостей особистості, що вчитель визначив для себе як найважливіші, необхідні за конкретних умов, отже, формуються окремі сторони педагогічної майстерності.

**Аналіз актуальних досліджень і публікацій.** Розробка й експериментальна апробація інноваційної форми підвищення кваліфікації проводиться в межах програмно-цільового проекту Донецького облППО «Впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу в інституті післядипломної педагогічної освіти» (2008 р.). Нормативною основою є проведення педагогічного експерименту з кредитно-модульної системи в Донецькому інституті післядипломної педагогічної освіти (наказ № 58 від 25 грудня 2006 року), «Програма проведення педагогічного експерименту щодо впровадження кредитно-модульної системи» (Протокол № 4 від 18.12.2006 р.), «Тимчасове положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників у Донецькому облППО» (Протокол № 4 від 18.12.2006 року). Теоретичним підґрунтям слугує розроблений авторкою навчально-методичний комплекс для вчителів-словесників за темою очно-дистанційних курсів з елементами кредитно-модульної системи «Інтерактивне навчання в курсі «Українська мова та література». Розробка матеріалів зумовлена не цілковитою адаптованістю ідей Європейської кредитно-трансферної та акумулювальної системи до інституту післядипломної педагогічної освіти, що найбільш прийнятні для базової, дипломної освіти. Модульна програма організації навчального процесу в інституті підвищення кваліфікації, алгоритм діяльності словесника потребують врахування дистанційного формату курсів, а також пролонгованого міжквартального періоду, вираженого й обґрунтованого розподілу кредиту на всіх етапах навчального процесу, прогнозування завдань для індивідуальної та самостійної роботи слухачів тощо. Також важливу роль в

організації неперервного підвищення кваліфікації педагога відіграє **впровадження єдиної форми залікової книжки – Щоденника курсового та міжатестаційного періоду**<sup>1</sup>, що уможливить відслідкування професійної компетентності та майстерності вчителя-словесника, певних груп компетенцій протягом кожного року міжатестаційного періоду, зробить атестацію/переатестацію більш прозорою. Це й визначає **актуальність теми, мети і завдань, окреслених даним дослідженням.**

**Мета статті** полягає в підготовці вчителя-словесника як конкурентноспроможного фахівця в умовах модернізації освіти в Україні до неперервної освіти в курсовий і міжатестаційний періоди на засадах кредитно-модульної системи.

Відповідно до поставленої мети **основні завдання наукової розвідки** окреслюємо таким чином: 1) визначити етапи підвищення кваліфікації вчителя-словесника за кредитно-модульною системою; 2) розробити модульну програму підвищення кваліфікації вчителя української мови та літератури, зокрема розподіл кредиту відповідно до складових модулів програми курсової підготовки словесника, видів діяльності й активності слухача на власне курсовому форматі; 3) окреслити форми роботи слухача на організаційно-мотиваційному, контрольній-дистанційному й підсумково-звіттовому етапах підвищення кваліфікації; 4) формувати у слухачів уміння здійснювати аналіз сучасних тенденцій розвитку системи освіти й забезпечувати їх урахування в щоденній професійній діяльності; 5) розвивати установки словесників до аналізу й рефлексії, інноваційності, постійного професійного розвитку, адаптивності, критичного мислення; формувати компетенцію освіти протягом життя.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Зміст кредитно-модульної системи полягає в послідовному опануванні слухачем-словесником навчального матеріалу певними цілісними, логічно впорядкованими й обґрунтованими частинами, **змістовими модулями**, результати яких є підставою для визначення рейтингу слухача. Модульна програма курсів учителів української мови та літератури складається із структурних елементів – окремих модулів, що є відносно самостійними й автономними частинами навчального процесу, передбачають певний обсяг знань, умінь і установок, ключові компетенції, якими оволодіє словесник, перелік теоретичних і практичних завдань, які він має виконати. Отже, кожен змістовий модуль слугує для досягнення інтегративної мети в межах комплексної. Навчальний процес за кредитно-модульною системою являє цілеспрямовану активну діяльність усіх суб'єктів навчального процесу, за якої тьютор курсів і лекторський склад делегують інформаційне та виконавче забезпечення навчального процесу, а слухачі можуть самостійно, за індивідуальним освітнім маршрутом працювати із запропонованою модульною програмою. Модульно-рейтингова оцінка слухача курсів складається із суми показників успішності – кредитів – за види контролю, що передбачені кожним змістовим модулем. Програма підвищення кваліфікації вчителя-словесника за кредитно-модульною системою включає **чотири основні етапи (цикли, формати)**<sup>2</sup>:

**I. Пропедевтично-прогнозувальний етап** передбачає виявлення словесником власного рівня інформаційно-технологічної компетентності, володіння інформаційно-комунікаційними технологіями, планування власного освітнього маршруту курсової перепідготовки на кожному з визначених циклів.

**II. Власне курсовий етап**, що складається з організаційно-мотиваційного, контрольній-дистанційного й підсумково-звіттового форматів підвищення кваліфікації.

---

<sup>1</sup> Серед термінологічного різноманіття оптимальною назвою для документа, що фіксуватиме кредит слухача курсів за кредитно-модульною системою, вважаємо «**Щоденник**», пор.: «щоденник» – «щоденні записи індивідуального характеру про події, факти, враження від чогось; щоденні записи наукових спостережень під час експедицій, досліджень; зошит для щоденних записів про задані уроки, одержані оцінки на уроках, зауважень для учителів» [1, с. 535]; «блокнот» – книжка або зошит для записів з відірваними аркушами [1, с. 31]; «книжка» – «який-небудь документ у вигляді зшитих докупи аркушів з якимось текстом і місцем для офіційних відміток».

<sup>2</sup> Найбільш коректним щодо періодизації підвищення кваліфікації педагога за кредитно-модульною системою вважаємо оперування термінами «**етапи**» або «**цикли**», оскільки *етап* – «окремий момент, період, стадія в розвитку чого-небудь, у якій-небудь діяльності» [1, с. 125], *цикл* – «сукупність взаємопов'язаних явищ, процесів, що створюють закінчене коло розвитку протягом якогось проміжку часу» [4, с. 643], отже, уживаємо їх як синонімічні.

**III. Міжатестаційний етап** передбачає системне накопичення вчителем-словесником кредиту протягом п'ятих років за певні форми підвищення кваліфікації, зокрема самоосвітню, дослідницько-пошукову, практично-експериментальну, кооперативну, психолого-мотиваційну діяльність, участь у методичній роботі.

**IV. Рефлексивно-корекційний етап** уміщує самоаналіз словесником власної діяльності протягом міжатестаційного періоду, результативності, здобутків, недоліків; визначення чіткої стратегії подальшого професійного зростання, упровадження в практику своєї роботи інноваційних технологій; звіт словесника на педагогічній раді про результати міжатестаційного формату, якість післякурсowego завдання; прийняття рішення про впровадження в практику ідей та рекомендацій, що сприятимуть покращенню діяльності педагога, його подальшому професійному зростанню.

Грунтовніше розглянемо діяльність учителя-словесника **на власне курсовому етапі** підвищення кваліфікації за кредитно-модульною системою. Даний цикл передбачає виконання завдань очного або очно-дистанційного форматів підготовки педагога, що реалізуються шляхом:

- ✓ розгляду навчального матеріалу змістових модулів на лекціях-презентаціях, інтерактивних, актуалізованих лекціях та тренінгових заняттях;
- ✓ розробки індивідуального плану підвищення кваліфікації (індивідуального маршруту словесника для самостійної та індивідуальної роботи);
- ✓ уточнення завдань для дистанційного формату та їх інформаційне забезпечення;
- ✓ самостійного вивчення слухачами курсів навчального матеріалу на основі розробленого для кожного змістового модуля комплексу навчально-методичних матеріалів, додаткової електронної бібліотеки, завдань для самостійної та індивідуальної роботи;
- ✓ активної участі слухачів курсів у практичних і семінарських заняттях, спрямованих на набуття словесником умінь та навичок на практиці застосовувати теоретичні знання, на активізацію розумової діяльності, розвиток критичного мислення, інноваційності;
- ✓ проведення поточного самодіагностування для виявлення особистісних професійних установок, рівня професійної компетентності, сформованих компетенцій, а також знань, умінь, установок кожного слухача щодо тематики, питань кредитного модуля та змістового модуля зокрема;
- ✓ уточнення завдань для самостійної роботи та їх інформаційне забезпечення;
- ✓ ознайомлення з бібліотечними фондами;
- ✓ використання Інтернету з навчальною метою;
- ✓ вибору слухачем **варіативних модулів**, що значно поглиблюють, розширюють тему курсів, відбивають ширше розуміння актуальних проблем сучасної педагогіки, психології, психодіагностики тощо, детальніше окреслюють ту чи іншу проблему, яка є перспективною для індивідуальної творчої роботи вчителя, так і навчального закладу, в якому він працює, удосконалюють той чи інший компонент професійної компетентності й майстерності;
- ✓ проходження вхідного, поточного та контрольного тестування після вивчення кожного змістового та кредитного модуля;
- ✓ з'ясування завдань і методики їх виконання на дистанційному етапі модульної програми курсової перепідготовки вчителя-словесника;
- ✓ накопичування за кожен вид роботи кредитів (балів), що фіксуються викладачами змістових модулів у **Щоденнику слухача кредитно-модульних курсів**; тьютором курсів – у загальній відомості групи (**Банк модульних кредитів**);
- ✓ вибір теми творчого кооперативного проекту, узгодження плану написання, розподіл рольових функцій у кожній творчій групі (спікер проекту, аналітик, практик, інформатор та ін.);
- ✓ отримання завдань для дистанційного формату, консультування викладачами кредитно-модульних курсів;
- ✓ узгодження зі слухачами, тьютором курсів і лекторами задачі в період дистанційного формату контрольних, самостійних робіт, додаткових творчих завдань;

✓ рефлексія всіма учасниками етапу (тьютор курсів, лекторський склад, слухачі-словесники) виконаної діяльності, прогнозування подальшої роботи на міжквартальний період.

Протягом **курсowego формату** словесники набирають кредити (бали) за визначеними змістовими модулями програми, беручи участь в **аудиторних та позааудиторних заняттях**. Аудиторні складаються з трьох блоків: **інформаційно-мотиваційного** (лекційні заняття), **практико-діяльнісного** (практичні, семінарські заняття, тренінги, форуми, чати, методичні навчальні практикуми тощо) та **контрольного** (вхідний, поточний, модульний, підсумковий контроль, захист кооперативного творчого проекту та ін.). Позааудиторні заняття передбачають самостійну та індивідуальну роботу словесника, як-от: підготовка розгорнутих конспектів із певної теми/проблеми, опрацювання питань для оцінювання рівня засвоєння матеріалу змістового модуля, укладання анотованого списку літератури із зазначеної проблеми, опрацювання електронної бібліотеки до модуля, сайту керівника курсів, планування індивідуального освітнього маршруту на дистанційному етапі курсової перепідготовки, робота із Щоденником слухача курсів, планування індивідуального освітнього маршруту на дистанційному етапі, рефлексія власної діяльності тощо. **Кредит усієї модульної програми** очно-дистанційних курсів «Інтерактивне навчання на уроках української мови та літератури» складається із загального кредиту слухача на організаційно-настановчому, контрольно-дистанційному та підсумковому етапах та кредиту контрольного блоку всієї модульної програми. Отже, **кредитна формула модульної програми курсів набуває вигляду:**

$$\text{КМП} = \boxed{\text{КЗМ 1 (КОФ+КДФ)} + \text{КЗМ 2 (КОФ+КДФ)} + \text{КЗМ 3 (КОФ+КДФ)} + \text{КЗМ 4 (КОФ+КДФ)} + \text{КЗМ 5 (КОФ+КДФ)}} + \text{ККБ}$$

де **КМП** – кредит модульної програми курсів, **КМ** – кредит конкретно взятого змістового модуля, що складається з кредитів очного формату курсової підготовки (**КОФ**) і кредитів дистанційного формату (**КДФ**), **ККБ** – кредит контрольного блоку модульної програми курсів. Максимальна сума кредиту за кожен етап модульної програми курсової підготовки, включаючи види навчальної діяльності організаційно-мотиваційного, контрольно-дистанційного й підсумково-звітowego форматів, може становити на очному етапі **2 кредити** (100 балів), дистанційному – **2 кредити** (100 балів) і підсумковому – **1 кредит** (50 балів). Отже, максимальний модульний кредит програми очно-дистанційного формату курсової перепідготовки «Інтерактивне навчання в курсі «Українська мова та література» становитиме 250 балів (Див. *Схема 1*).

*Схема 1*

**Розподіл кредиту модульної програми курсової перепідготовки вчителів української мови та літератури**

Складові модульної програми курсової перепідготовки словесника	Організаційно-мотиваційний формат	Контрольно-дистанційний формат	Підсумково-звітový формат
<b>180 годин</b>	<b>72 години</b>	<b>72 години</b>	<b>36 годин</b>
<b>КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ I. Загальна складова</b>	<b>0,5 кредиту (18 год.)</b>		
<b>КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ II. Функціональна складова</b>	<b>1 кредит (36 год.)</b>	<b>1 кредит (36 год.)</b>	
<b>КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ III. Галузева складова</b>	-		
<b>КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ IV. Контрольно-оцінювальна складова</b>	<b>0,5 кредиту (18 год.)</b>	<b>1 кредит (36 год.)</b>	<b>0,5 кредиту (18 год.)</b>
<b>КРЕДИТ МОДУЛЬНОЇ ПРОГРАМИ КУРСІВ</b>	<b>2 кредити</b>	<b>2 кредити</b>	<b>1 кредит</b>
<b>ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ</b>	<b>100 балів</b>	<b>100 балів</b>	<b>50 балів</b>

Для організації навчального процесу значущим є розподіл кредиту модульної програми курсової перепідготовки на кожному з визначених етапів, що враховує участь словесника в тих чи інших видах навчальної діяльності, його активність, вироблення освітнього творчого продукту (Див. *Схема 2*). У програмі курсів має бути чітке й обґрунтоване співвідношення видів навчальної діяльності із сумою балів (кредитом) на основі критеріїв оцінювання рівня участі вчителя-словесника в певному блоці змістового модуля (інформаційно-мотиваційному, практико-діяльнісному та контрольному), його особистого внеску.

*Схема 2*

**Розподіл кредиту модульної програми курсової перепідготовки вчителів української мови та літератури**

Види навчальної діяльності	Усього балів
<b>ОРГАНІЗАЦІЙНО-НАСТАНОВЧИЙ І ПІДСУМКОВО-ЗВІТОВИЙ ФОРМАТИ</b>	
<b>Інформаційно-мотиваційний блок модуля:</b> ↪ відвідування та участь (репродуктивний, оптимальний, творчий рівні) у лекційних заняттях	<b>0,1-1</b>
<b>Практично-діяльнісний блок модуля (практико зорієнтовані заняття):</b> ↪ практичні ↪ семінарські ↪ тренінгові ↪ інтерактивні/актуалізовані лекції ↪ навчально-практична конференція, конференція з обміну досвідом	<b>2</b>    <b>1-3</b>
<b>Самостійна та індивідуальна робота слухача курсів:</b> ↪ підготовка до лекцій ↪ підготовка до практичних, семінарських занять ↪ опрацювання електронної бібліотеки до модуля/модульної програми курсів, літератури, нормативно-правової бази ↪ обробка додаткових питань під час виконання контрольних, практичних, семінарських робіт, завдань для допитливих	<b>0,1-1</b>
<b>Варіативний модуль програми курсів</b>	<b>4</b>
<b>КОНТРОЛЬНО-ДИСТАНЦІЙНИЙ ФОРМАТ</b>	
Поточний контроль за змістовим модулем	<b>4</b>
Методичний навчальний практикум	<b>3</b>
Навчальний практикум	<b>3</b>
Форум	<b>4</b>
Чат	<b>4</b>
Інтернет-семінар	<b>3</b>
Семінар-практикум	<b>3</b>
Інтерактивний семінар	<b>2</b>
Інтернет-консультація	<b>0,5</b>
Навчальна практика	<b>5</b>
Завдання для допитливих	<b>4</b>
Модульний контроль	<b>5</b>
<b>КОНТРОЛЬНИЙ БЛОК МОДУЛЬНОЇ ПРОГРАМИ</b>	
Вхідний / вихідний контроль	<b>10</b>
Модульний контроль	<b>5</b>
Підсумковий контроль у формі тестів	<b>10</b>
<b>НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ</b>	<b>5</b>
Підсумковий контроль у вигляді кооперативного творчого проекту	<b>20</b>

За кредитно-модульної форми курсової перепідготовки іншого значення набуває участь словесника в інформаційно-мотиваційному блоці програми, оскільки набуває суб'єкт-суб'єктного, діалогічного, активного характеру всіх учасників навчального процесу.

Пропонуємо критерії оцінювання участі вчителя-словесника в інформаційно-мотиваційному блоці, що слугуватимуть чітким алгоритмом-орієнтиром для словесника та викладача, вияскравитиме рівень виявлених чи сформованих компетенцій (Див. *Схема 3*).

*Схема 3*

**Критерії оцінювання участі вчителя-словесника  
в інформаційно-мотиваційному блоці змістового модуля програми**

<b>Рівень виявлених компетенцій</b>	<b>Шкала оцінювання (у балах)</b>	<b>Критерії оцінювання участі словесника в інформаційно-мотиваційному блоці змістового модуля</b>	<b>Сформовані уміння, навички, установки</b>
<b>Репродуктивний рівень засвоєння інформації</b>	<b>0,1-0,3</b>	Слухач-словесник – пасивний учасник навчального процесу, діяльність включає лише репродуктивні дії, переважають традиційно-стереотипні прийоми та засоби навчання. Володіє стратегією отримання декларативних і процедурних когнітивно-технологічних та методичних знань. Самомотивований на репродукцію. Пасивні комунікативні методи з безпосереднім джерелом знань (тьютором, викладачем, іншими учасниками процесу); провідна роль належить викладачеві. Слухач лише фіксує лекцію, протоколює зміст протягом заняття. Не виходить за межі визначеного лектором способу пізнавальних дій. Окремі аспекти лекції знаходять певне відбиття в кооперативному творчому проекті.	Усвідомлення змісту, значущості інформації для професійної діяльності словесника при вирішенні навчально-виховних, пізнавальних завдань
<b>Оптимальний</b>	<b>0,4-0,7</b>	Підготовка слухача курсів до лекцій: опрацювання додаткових матеріалів, літератури до змістового модуля, електронної бібліотеки. Словесник активно контактує з викладачем, іншими слухачами в напрямку розв'язання певного аспекту проблеми. Слухач самомотивований на використання матеріалів модуля в проекті.	Вирішення навчально-виховних і пізнавальних завдань, володіння різними системами дій
<b>Творчий</b>	<b>0,8-1</b>	Пропедевтична підготовка слухача курсів до лекцій: опрацювання додаткових матеріалів, літератури до змістового модуля, електронної бібліотеки до модуля чи всієї модульної програми; слухач-словесник здатний сформулювати проблему для власного дослідження, розробити проект дослідження певної проблеми/питання. Словесник активно контактує з викладачем, іншими слухачами в напрямку розв'язання певного аспекту проблеми. Самомотивований на дослідження, новаторство, педагогічно-методичний пошук. Вияв під час лекції професійних знань, педагогічної креативності, творчої позиції, потреба в професійній самоактуалізації. Слухач уміє творчо адаптувати матеріали навчального модуля обраній темі, змісту кооперативного проекту.	Високий рівень нестандартних педагогічних дій, творчий підхід до вирішення навчально-виховних і пізнавальних завдань, вільне володіння різними системами дій, їх перенесення на інші види діяльності. Установки до інноваційної творчої діяльності, критичності мислення, кооперації.

**Дистанційний етап модульної програми курсової перепідготовки вчителя-словесника охоплює такі складові:**

- ✓ поглиблене вивчення тем модульної програми курсової перепідготовки;
- ✓ виконання практико зорієнтованих завдань до змістових модулів програми;

- ✓ використання Інтернету з навчальною метою (пошук і аналіз інформації, робота в чаті, форумі, робота з електронною поштою через веб-інтерфейс, отримання пошти, створення і відправка листів, робота з блогами тьютора;
- ✓ відповіді на тести поточного (модульного) контролю;
- ✓ написання та захист слухачами курсів на підсумковому етапі локального творчого кооперативного проекту;
- ✓ використання блогів, Вікі-середовища та інших технологій Веб 2.0 для інформаційно-комунікаційного забезпечення кооперативного творчого проекту;
- ✓ здача за графіком, що узгоджується тьютором курсів з викладачами навчальних модулів і слухачами, контрольних, самостійних робіт, додаткових творчих завдань, завдань для допитливих;
- ✓ участь у чатах, форумах, електронних конференціях, телеконференціях, Інтернет-семінарах, Інтернет-консультаціях;
- ✓ надання особистісно зорієнтованого навчально-методичної підтримки, консультування слухачів курсів щодо виконання завдань дистанційного формату в режимі on-line;
- ✓ підведення підсумків щодо виконання завдань вичитуваних модулів;
- ✓ проходження контрольного блоку модульної програми;
- ✓ виведення рейтингових результатів кожного слухача курсової перепідготовки;
- ✓ прогнозування завдань діяльнісно-пошукового етапу пролонгованого міжтестастійного періоду.

На **підсумково-звіттовому етапі** підвищення кваліфікації словесники захищають творчий кооперативний проект, проходять вихідне діагностування, визначають власний рейтинг за виконання завдань усієї модульної програми курсової перепідготовки, планують формування певних компетенцій та удосконалення професійної компетентності в міжтестастійний період.

**Висновки.** Отже, кредитно-модульна система є інноваційною формою підвищення кваліфікації, що забезпечує неперервну освіту вчителя української мови та літератури в курсовий і міжтестастійний етапи, інтегрує базову освіту й самоосвітню діяльність педагога, уможливорює розвиток учителя за індивідуальною освітньою траєкторією, самостійний вибір форм і змісту впродовж усіх етапів формування та удосконалення професійної компетентності.

**Перспективи подальших розвідок.** Подальше дослідження порушеної в науковій розвідці проблеми вбачаємо у розробці модульної програми міжтестастійного періоду вчителя-словесника на засадах кредитно-модульної системи, зокрема складових Щоденника міжтестастійного етапу. Окреслені суперечливі й нерозроблені питання послужать об'єктом подальших пошуків авторки.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Івченко А.О. Тлумачний словник української мови. – Х.: Фоліо, 2001. – 540 с.
2. Сидоренко В.В. Організація неперервного професійного саморозвитку вчителя української мови та літератури в міжкурсний формат курсової перепідготовки / Компетентнісно орієнтована освіта: досвід, проблеми, перспективи // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції у м. Донецьку, 5-6 листопада 2008 року. – У 3-х томах. – Т. 2. – С. 241-247.
3. Сидоренко В.В. Шляхи удосконалення професійної компетентності вчителя української мови та літератури в умовах особистісно зорієнтованого навчання: Навчально-методичний посібник. – Донецьк: Витоки, 2008. – 193 с.
4. Словник іншомовних слів / Уклад.: С.М. Морозов, Л.М. Шкарапута. – К.: Наук. думка, 2000. – 680 с.

**Сидоренко Вікторія.** *Кредитно-модульна система підвищення кваліфікації як інноваційний шлях для забезпечення якісного неперервного освіти вчителя української мови та літератури. В статті розглядається впровадження інноваційної кредитно-модульної форми підвищення кваліфікації на очно-дистанційних курсах учителів української мови та літератури для забезпечення якісного неперервного освіти. Визначено етапи підвищення кваліфікації вчителя-словесника за кредитно-*



модульной системой, подаётся кредит модульной программы, формы работы слушателя на выделенных этапах. Разработаны критерии оценивания участия словесника в информационно-мотивационном блоке программы.

*Ключевые слова:* непрерывное образование, модульная программа, кредит, кредитный модуль.

**Sydorenko Victoria. The credit-modulus system of the qualification rise as an innovative way for quarantine of the Ukrainian language and literature teacher's continuous qualitative education.** In this article an inculcation of this innovative credit-modulus form of the qualification rise during the visual-distance training courses of the Ukrainian language and literature teachers is considered to guarantee a continuous qualitative education. In accordance with the credit-modulus system the main stages of the literature-techer's qualification rise are determined here. Also you can find the credit of the modulus programmed and different forms of work for hearers during these stages. The estimation criterions of the literature teacher's participation in an informative-motivativating bloc of this programmed are worked out.

*Keywords:* lifelong education, modulus programme, credit, the credit module.